

Koers Human Capital Agenda Gooi en Vechtstreek

Algemeen	
Aan	Werkkamer Gooi en Vechtstreek
Van	Marlies van der Molen en Lotte Volz
Datum	12 mei 2021
Verspreiden	Nee
Kenmerk	21.0003607

Menselijk kapitaal vormt de basis van een gezonde arbeidsmarkt, zowel vanuit economisch als sociaal perspectief. Er is behoefte aan voldoende beschikbare werknemers, die groeien in lijn met de eisen van de (toekomstige) arbeidsmarkt. Ontwikkelingen als digitalisering en flexibilisering vragen om een brede benadering van arbeidsmarkt vraagstukken. Niet alleen werkzoekenden maar ook werkenden, zzp'ers en studenten moeten in beweging blijven om duurzaam inzetbaar te zijn. De Werkkamer heeft daarom opdracht gegeven om een Human Capital Agenda (HCA) Gooi en Vechtstreek te ontwikkelen: een sociaal economische agenda als fundament onder de triple helix samenwerking, met een focus op de middel- en lange termijn. In april 2021 is een verkenning opgesteld, waarin de huidige arbeidsmarktsituatie, lopende arbeidsmarktinitiatieven en de economische uitgangspositie van de regio in kaart zijn gebracht. De arbeidsmarktverkenning Gooi en Vechtstreek heeft op basis van een data-analyse en gesprekken met betrokkenen in beeld gebracht wat specifieke kenmerken zijn van de huidige arbeidsmarkt in Gooi en Vechtstreek. De analyse geeft richting aan de HCA, door te duiden welke doelgroepen aandacht behoeven en hoe de huidige situatie zich in de toekomst kan ontwikkelen.

Deze memo beschrijft de positie van een HCA Gooi en Vechtstreek binnen de bredere context, de arbeidsmarkt van Gooi en Vechtstreek en Regio Utrecht en gaat tot slot in op de vervolgstappen om te komen tot een HCA Gooi en Vechtstreek.

1. HCA Gooi en Vechtstreek in bredere context

De ligging van Gooi en Vechtstreek, te midden van grootstedelijke agglomeraties Amsterdam – Almere – Utrecht – Amersfoort, maakt dat samenwerken met omliggende gebieden noodzakelijk is. Gooi en Vechtstreek maakt onderdeel uit van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en werkt op verschillende onderwerpen samen met partners binnen regio Utrecht. Ondernemers, inwoners en bedrijven bewegen zich grensoverschrijdend. Dit zien we terug in onze economische dynamiek. De HCA Gooi en Vechtstreek staat niet op zichzelf, maar vindt aansluiting bij HCA Utrecht en de activiteiten binnen MRA. Daarbij volgen we bestaande initiatieven en benutten we de krachten van krachtige partners om ons heen. Gooi en Vechtstreek zet daarbij haar unieke geografische en sectorspecifieke kenmerken in om van waarde te zijn voor samenwerkingspartners. Daarnaast vervult de regio een brugfunctie tussen de MRA en regio Utrecht.

Regio Utrecht heeft de afgelopen twee jaar het voortouw genomen in de ontwikkeling van een Human Capital Agenda Utrecht. Gooi en Vechtstreek wordt hierbij als onderdeel van regio Utrecht gezien en zodoende zijn ook bedrijven, onderwijsinstellingen en overheden uit Gooi en Vechtstreek betrokken in de totstandkoming. In de verkenning van HCA Gooi en Vechtstreek is de informatie uit de HCA Utrecht aangevuld met specifieke data over de economie en arbeidsmarkt in Gooi en Vechtstreek, zodat de overeenkomsten en (accent)verschillen zichtbaar worden.

2. Arbeidsmarkt- en economische ontwikkelingen Gooi en Vechtstreek

Op verschillende onderdelen laat de economische situatie in Gooi en Vechtstreek dezelfde uitgangspositie zien als de brede regio Utrecht. De vier structurele ontwikkelingen uit de HCA Utrecht zijn zichtbaar in Gooi en Vechtstreek. Dat zijn:

- Versnelde krimp van sectoren door crisis
- Blijvende tekorten in omvangrijke beroepsgroepen
- Kwetsbaarheden arbeidsmarkt uitvergroet
- Vaardigheden sluiten onvoldoende aan bij de vraag

Daarnaast zijn er onderwerpen die relevant zijn en verdere uitwerking behoeven in de HCA Gooi en Vechtstreek.

Polarisatie arbeidsmarkt

Gooi en Vechtstreek en Utrecht hebben gelijke basiskenmerken en scoren hoog op brede welvaart (opleidingsniveau en woontevredenheid). Beide regio's hebben te maken met krapte op de arbeidsmarkt, die door de coronacrisis weliswaar wat is afgenomen maar inmiddels weer toeneemt. Technische functies zijn het moeilijkst in te vullen, en ook de krapte in de zorg valt op. Gooi en Vechtstreek kent qua opleidingsniveau twee extremen: er zijn zowel meer laagopgeleide als hoogopgeleide inwoners dan gemiddeld in andere regio's. De middelbaar opgeleide groep is een stuk kleiner dan gemiddeld. Dit zorgt voor polarisatie. De beperkte ruimte in Gooi en Vechtstreek voor ruimte-intensieve bedrijvigheid vormt een risico voor nieuwe en bestaande banen voor lager opgeleiden.

Kwetsbaar ondernemersklimaat

Het ondernemersklimaat in Gooi en Vechtstreek is kwetsbaar. Verschillende onderzoeken tonen aan dat er onvoldoende ruimte is voor bestaande bedrijven om te groeien of voor nieuwe bedrijven om zich te vestigen. Het aantal banen loopt terug en het aantal opheffingen is hoog. Innovatie trekt de regio uit, terwijl dit juist bedrijven zijn die vaak (o.a. toeleverende) werkgelegenheid met zich meebrengen. Een teruglopend aantal bedrijven maakt het moeilijker om triple helix samenwerking te organiseren terwijl dat de sleutel is tot een goed functionerende economie en arbeidsmarkt.

Mismatch tussen werkzoekenden en vacatures

Er is een mismatch tussen werkzoekenden en het beschikbare werk. In Gooi en Vechtstreek is er veel uitgaande, en in minder mate inkomende, pendel van werknemers. Tegelijkertijd worden veel vacatures niet opgevuld. Investeren in een innovatief ecosysteem, het vergroten van economische wendbaarheid en versterken van de regionale arbeidsmarkt draagt bij aan een toekomstbestendige economie.

Aandachtspunten uit arbeidsmarktanalyse Gooi en Vechtstreek

De arbeidsmarktanalyse maakt duidelijk dat de elementen kennis, talent en netwerk (belangrijk voor een ondernemend ecosysteem) aandacht nodig hebben. Gooi en Vechtstreek wil een woon-werkregio in balans zijn, waarbij de banen kwalitatief en kwantitatief aansluiten bij de beroepsbevolking. Een HCA Gooi en Vechtstreek biedt ruimte om deze specifieke vraagstukken te verdiepen en gericht aansluiting te zoeken bij HCA Utrecht en evt. toekomstige MRA-initiatieven.

3. Bestaande arbeidsmarktprojecten in relatie tot HCA Gooi en Vechtstreek

Kijkend naar de geïnventariseerde arbeidsmarktinitiatieven in de regio Gooi en Vechtstreek valt een aantal dingen op:

- Er is sprake van veel tijdelijke projecten (met ook tijdelijke financiering) die niet vanzelfsprekend kunnen zorgen voor een duurzame impact op de arbeidsmarkt.
- Een aantal initiatieven en wettelijke opdrachten heeft potentie om te zorgen voor een goede 'basisinfrastructuur' voor de arbeidsmarkt, zoals het Leerwerkloket, het Regionaal Mobiliteitsteam, de samenwerkingsagenda's met het mbo en hbo en last but not least: de Werkkamer met bredere taakopvatting.
- Veel initiatieven zijn pas gestart en/of in de pilotfase en hebben betrekking op kleine aantallen deelnemers.
- De meeste initiatieven richten zich op de transitie 'van werkloosheid naar werk' en ook gebeurt er veel op het vlak van 'onderwijs naar werk' op mbo-niveau.

Binnen de HCA Gooi en Vechtstreek dient er extra aandacht uit te gaan naar doelgroepen die nu nog beperkt aan bod komen in bepaalde projecten, zoals werkenden, met daarbinnen specifieke aandacht voor laagopgeleiden en zzp'ers. Daarnaast kan gekeken worden of de huidige structuur met daarin veel losse projecten op logische wijze verbonden kan worden via de HCA en de kansrijke projecten kunnen worden opgeschaald, verbreed en verduurzaamd. Daarbij is de actieve betrokkenheid van werkgevers een belangrijke succesvoorwaarde. Tot slot is het zinvol om te kijken of de kraptesectoren ICT, techniek, zorg en onderwijs voldoende aan bod komen in de activiteiten van de HCA.

4. Strategisch-coöperatieve koers

De eerdergenoemde verkenning biedt een basis voor verdere ontwikkeling van de HCA Gooi en Vechtstreek. Vanuit een strategisch-coöperatieve koers wordt positie bepaald in het grotere geheel van HCA Regio Utrecht en de ontwikkelingen binnen de MRA. De samenhang, focus en netwerken maken het aantrekkelijk voor Gooi en Vechtstreek om door te bouwen op hetgeen binnen HCA Regio Utrecht is ontwikkeld. De ambities van HCA Utrecht zijn relevant voor Gooi en Vechtstreek en bieden voldoende ruimte voor een vertaling naar de context en behoeften van deze regio. Wethouder Annette Wolthers is namens de regio Gooi en Vechtstreek al actief in de stuurgroep van de HCA en ook ambtelijk is er gedurende het traject een continue verbinding geweest. Deze lijn zetten we voort, waarbij Gooi en Vechtstreek bijdraagt bij aan de ambities en doelstellingen van HCA Utrecht en waar nodig naar de unieke behoefte in Gooi en Vechtstreek specificeert. Te denken valt aan polarisatie, innovatieklimaat leven lang ontwikkelen en zzp'ers. Binnen de structuur van HCA Utrecht is ruimte om eigen projecten te initiëren, inwoners en bedrijven uit de regio te laten deelnemen aan initiatieven die elders in regio Utrecht zijn gestart of samen met partners in de regio Utrecht iets te ontwikkelen.

Binnen de MRA is er geen human capital agenda maar vindt wel afstemming en kennisdeling plaats. De Provincie Noord-Holland heeft begin 2021 een Manifest Werken & Ontwikkeling gepresenteerd, dat tot stand is gebracht door partijen uit de triple helix. Ook is de regio Gooi en Vechtstreek betrokken bij House of Skills, een publiekprivate samenwerking die een skillsgerichte arbeidsmarkt wil realiseren, en nemen onderwijsinstellingen en bedrijven deel in zogeheten PPSen vanuit de RIF MBO subsidieregeling.

De strategisch-coöperatieve koers betekent dat we als regio Gooi en Vechtstreek helder willen hebben waar onze arbeidsmarkt de komende jaren om vraagt en expliciet aansluiten bij de HCA Utrecht en MRA om kansen te verzilveren.

5. Vervolg: van cijfers naar uitvoering

Een HCA is een middel om ervoor te zorgen dat er op de middel- en lange termijn voldoende opgeleid talent in de regio beschikbaar is om de economie duurzaam te versterken maar ook andere (sociaaleconomische) opgaven te realiseren. Een HCA is een dynamische agenda, waarbij stip op de

horizon is om een wendbare beroepsbevolking te hebben zodat de regio weerbaar is in crises maar ook bij snelle technologische of maatschappelijke ontwikkelingen.

De komende maanden voert de Werkkamer regie op verdere uitwerking van de agenda. Gezien het feit dat de regio Gooi en Vechtstreek al actief participeert in de HCA Utrecht, wordt getoetst of de visie en ambities van de HCA Utrecht door Gooi en Vechtstreek omarmd worden. Vervolgens worden de ambities vertaald naar de structuur en behoefte van Gooi en Vechtstreek.

Dat zal een agenda opleveren die qua structuur aansluit op de HCA Utrecht, maar gevuld wordt met activiteiten voor de regio Gooi en Vechtstreek: huidige projecten, nieuw op te zetten initiatieven en initiatieven vanuit de omliggende regio's waarin de regio kan participeren.

6. Proces op hoofdlijnen

Hieronder wordt op hoofdlijnen het verdere proces beschreven.

1. Vaststellen koers HCA door de Werkkamer
2. Stakeholdersgesprekken met als doel de ambities te vertalen naar regiospecifieke kenmerken en doelstellingen
3. Concept HCA met vertaling van ambities en doelstellingen naar de Regio Gooi en Vechtstreek en positionering van samenwerking met omliggende regio's
4. Parallel proces: uitwerking van de aansluiting op HCA Utrecht en de MRA waaronder:
 - Uitvoering: hoe wordt de uitvoering verbonden aan de ambities van de HCA in aansluiting op de structuur voor de HCA Utrecht.
 - Inhoudelijk: huidige projecten, nieuw op te zetten initiatieven en initiatieven vanuit de omliggende regio's waarin de regio kan participeren
5. Parallel proces: ontwikkeling ondersteunend financieel instrumentarium (tevens als uitwerking van mogelijke beschikbare middelen van de HCA Utrecht)